

adevarul.ro

Pacea mințită din Nagorno Karabakh: Rusia revine puternic în Caucaz, păcălind laolaltă Turcia, Franța și SUA

Acordul negociat, semnat imediat după prăbușirea unui elicopter rus, doborât de azeri la limita teritoriului armean, salvează imaginea lui Putin și ridică semne de întrebare despre cum au acceptat semnarea și păcăleala trasă de ruși Turcia, Azerbaidjanul și, mai ales, Armenia. În subsidiar, câștigul Rusiei e dublu deoarece, dincolo de câștigul direct, Moscova a tras țeapa și Turciei, și Franței, și SUA, și Europei în întregimea sa, și Iranului vecin prin neimplicarea multilaterală în acord, reținând doar avantaje strategice pentru sine. Acordul ridică semne de întrebare despre caracterul și formele diverse ale relației ruso-turce și cât de libere mai sunt mâinile Ankarei pentru a-și promova și aplica politicile în Regiunea Extinsă a Mării Negre independent de Moscova.

Acordul struțo-cămilă pentru salvarea imaginii Rusiei lui Putin

Iată și cum arată acordul numit Declarație, făcut după toate subtilitățile și normele ambiguității de către diplomația rusă, șireată și versată în a câștiga pacea în mai mare măsură decât în a câștiga războaiele în care s-a implicat:

Declarația președintelui Republicii Azerbaidjan, prim-ministrului Republicii Armenia și președintelui Federației Ruse

Noi, președintele Republicii Azerbaidjan I. H. Aliyev, primul-ministru al Republicii Armenia N. V. Pashinyan și președintele Federației Ruse V. V. Putin, declarăm următoarele:

1. Se anunță o încetare completă a focului și a tuturor ostilităților militare din zona conflictului Nagorno-Karabakh, începând cu 10 noiembrie 2020, ora 00:00 - ora Moscovei. Republica Azerbaidjan și Republica Armenia, denumite în continuare părți, se opresc la pozițiile ocupate în prezent.
2. Raionul Aghdam și teritoriile deținute de Partea Armeană în raionul Gazakh din Republica Azerbaidjan vor fi returnate Azerbaidjanului până la 20 noiembrie 2020.

3. De-a lungul liniei de contact din Nagorno-Karabakh și de-a lungul coridorului Lachin este desfășurat un contingent de menținere a păcii al Federației Ruse în număr de 1.960 militari, cu arme de calibru mic, 90 de transportatoare blindate, 380 de unități de automobile și echipamente speciale.

4. Contingentul de menținere a păcii al Federației Ruse se desfășoară în paralel cu retragerea forțelor armate armene. Durata staționării contingentului de menținere a păcii al Federației Ruse este de 5 ani, cu prelungire automată pentru următoarele perioade de 5 ani, dacă niciuna dintre părți nu declară, cu 6 luni înainte de expirarea perioadei, despre intenția de a pune capăt aplicării acestei dispoziții.

5. Pentru a spori eficiența controlului asupra punerii în aplicare a înțelegerilor de către părțile în conflict, se înființează un centru de menținere a păcii care va controla prevederile de încetare a focului.

6. Republica Armenia va returna, până la 15 noiembrie 2020, raionul Kelbajar Republicii Azerbaidjan, iar raionul Lachin până la 1 decembrie 2020, păstrându-și coridorul Lachin (cu o lățime de 5 km), care va asigura conexiunea regiunii Nagorno-Karabakh cu Armenia și care, în același timp, nu va interfera cu orașul Shusha.

Prin acordul părților, în următorii trei ani, se va stabili un plan pentru construirea unei noi rute de circulație de-a lungul coridorului Lachin, care să asigure comunicarea între Stepanakert și Armenia, cu relocarea ulterioară a contingentului rus de menținere a păcii pentru a proteja această rută. Republica Azerbaidjan garantează siguranța traficului cetățenilor, vehiculelor și mărfurilor în ambele sensuri de-a lungul coridorului Lachin.

7. Persoanele strămutate intern și refugiații se întorc pe teritoriul Nagorno-Karabakh și în zonele adiacente, sub controlul Biroului Înaltului Comisar ONU pentru Refugiați.

8. Se efectuează un schimb de prizonieri de război și alți deținuți și cadavrele celor decedați.

9. Toate legăturile economice și de transport din regiune se deblochează. Republica Armenia asigură legăturile de transport între regiunile de vest ale Republicii Azerbaidjan și Republica Autonomă Nakhichevan, pentru a organiza circulația fără obstacole a cetățenilor, vehiculelor și mărfurilor în ambele direcții. Controlul asupra legăturilor de transport este efectuat de către organele Serviciului de grăniceri al FSB al F. Ruse.

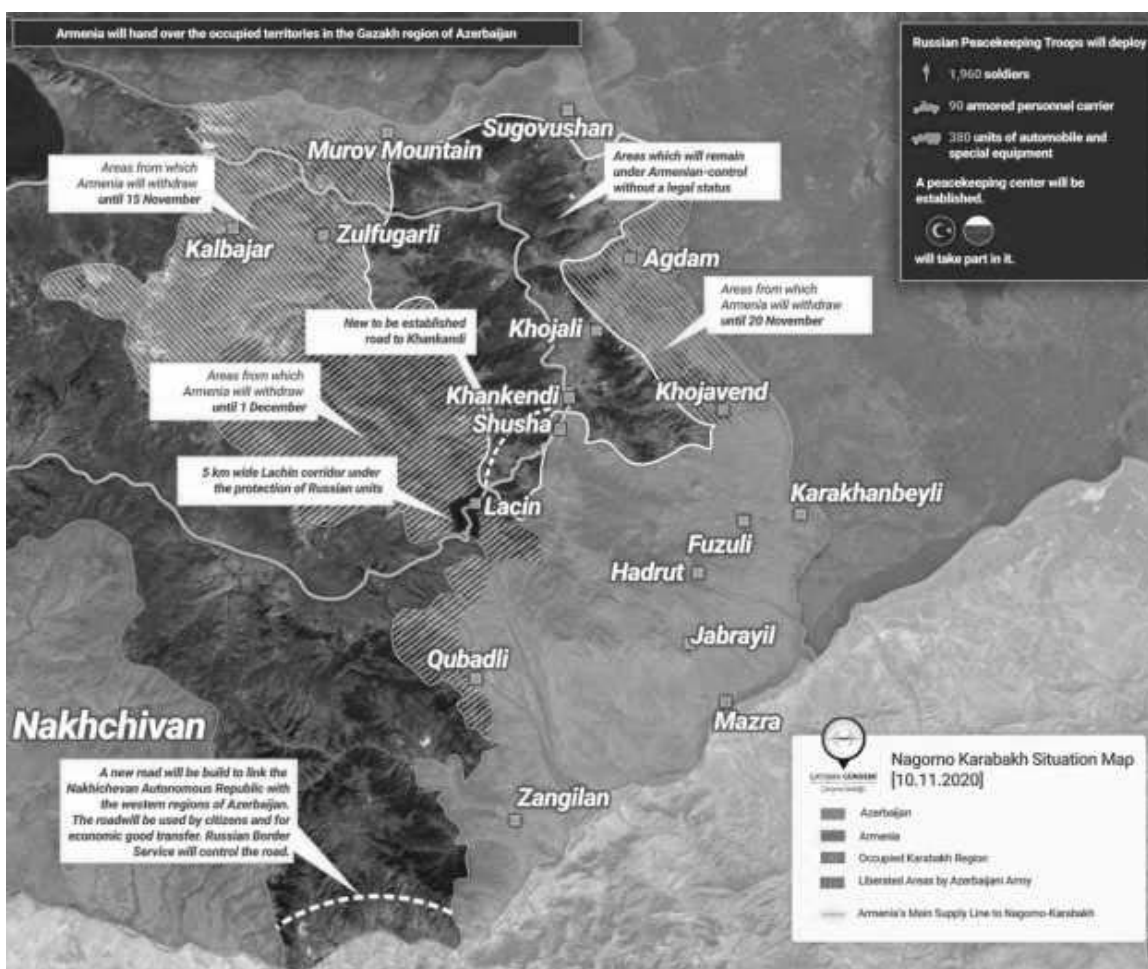
Prin acordul părților, va fi asigurată construirea de noi rute de transport care vor lega Republica Autonomă Nakhichevan de regiunile de vest ale Azerbaidjanului.

9 Noiembrie 2020

Președintele, Republica Azerbaidjan

Primul ministru, Republica Armenia

Președintele, Federația Rusă

Război cu un singur învingător: Rusia

Dacă e să ne uităm pe text, acesta e mai relevant pentru cele pe care nu le spune decât pentru cele pe care le menționează. Înțelegem, astfel, din text că e o declarație a trei lideri

politici, dintre care doi implicați în conflict, semnată de un al treilea care se erijează indirect în mediator și responsabil în regiune, Federația Rusă. Și e un acord în care niciuna din părțile din conflict nu a câștigat, deși poate ridica semne de întrebare și pretenții în funcție de perspectiva negocierilor ulterioare. Dar sigur părțile au pierdut prin stabilirea pe teren, practic fără limite temporale, a forțelor ruse cu rol de menținere a păcii, eliminând atât alte forțe ale unor actori din regiune sau cu relevanță globală. Și chiar alte formate – vezi cel de la Minsk.

Turcia a tunat de furie (mai ales în raport cu Azerbaidjanul care a semnat) când a văzut ce presupune acordul: noi trupe ruse în Caucaz, pe teritoriul azer proaspăt eliberat – la dimensiuni reduse, ce e drept, dar cu mult echipament militar – dar și într-o formă de no man's land, pe ceea ce a mai rămas din Nagorno Karabakh sub controlul armean; absența sa de la masa de negociere și de pe teren – deși discuțiile și negocierile s-au făcut pe direcția Moscova-Ankara (anunțul președintelui azer, Ilham Aliev, că trupele turce ar fi pe teren a fost infirmat și de tăcerea turcă, și de Dmitri Peskov, purtătorul de cuvânt al președintelui Putin, chiar dacă Serghey Lavrov a lăsat ușa întredeschisă asupra acestei posibilități, dar în formă neangajantă.)

Armenia pierde tot teritoriul aflat în Azerbaidjan - în limita frontierelor recunoscute oficial - inclusiv cele 7 districte tampon luate de la azeri în războiul 1988-1994 – 4 cucerite de azeri aproape complet, două cedate de armeni până la 20 noiembrie, altul la 15 noiembrie; pierde partea de Nagorno-Karabakh aflată în posesia azerilor, iar pe cealaltă parte pierde prezența militară și trebuie să accepte și reîntoarcerea refugiaților, probabil dublată de o formă de control a populației locale; pierde și teritoriul său sudic, care e cedat azerilor – sub controlul FSB și organelor de frontieră ruse - făcând legătura între teritoriul azer propriu zis și exclava Nakhicevan.

Acordul nu a implicat nici un stat occidental, nici Turcia, nici membrii grupului Minsk al OSCE, care au fost umilite. Turcia a fost obligată să lase coridor de trecere trupelor ruse pentru a ajunge în Armenia și în regiunea Nagorno/Karabakh. A fost o afacere rusă, pe care oricât ar fi încercat Aliev să o facă să arate ca o victorie, tot o afacere unilaterală și fără Turcia pe teren a rămas. În plus, prezența militară rusă rămâne, practic, sine die. Iar această prezență încurcă și perspectivele azere, și pe cele armene, și pe cele turce. Și alterează și marile strategii din regiune, repunând în discuție relația ruso-turcă. Te întrebi oare de ce au acceptat textul Azerbaidjanul și Turcia, mai ales că Baku era bine plasat pe teren înaintea semnării documentului?

Capitulare necondiționată a Armeniei și perspectiva schimbării de regim la Erevan

Rusia câștigă prezență militară suficientă în Nagorno-Karabakh, singurul conflict înghețat

de unde lipsea cu trupe și control. Apoi, presiunea e enormă pentru a determina debarcarea lui Pashinyan și schimbarea de regim la Erevan într-unul profund pro-rus, după anticipate. A umilit și ocolit toate celelalte categorii de actori interesați la ora asta de situația din regiune. Și, în perspectivă, riscă să nu mai plece și să altereze sensibil proiectele strategice din Regiunea Extinsă a Mării Negre.

Rusia poate primi și premiul schimbării de regim la Erevan, acolo unde populația protestează și a luat cu asalt Parlamentul, Guvernul, Președinția, cerând socoteală liderilor armeni actuali, premierului pro-european și pro-reforme Pashinyan. Iar viitorul guvern va fi neapărat unul pro-rus, dacă se ajunge până acolo. De altfel, Rusia nici nu e interesată de pace, ci doar de intrarea trupelor sale în inima Caucazului – fapt consumat imediat. Rămâne dubiul asupra motivațiilor acestui acord. Erevanul poate contesta declarația, în cazul schimbării de regim, ca și armenii din Nagorno-Karabakh, care nu sunt nici parte, nici semnatori ai declarației/acord.

Azerbaidjanul se trezește din nou cu trupe ruse pe teritoriul național, cu o relație tensionată cu Turcia, dar recuperează cele 7 districte ale sale, are deja o parte importantă din Nagorno-Karabakh-ul în sine, obține o victorie de prestigiu, simbolică și profund relevantă în regiune, împotriva dușmanului său etern; obține și coridorul prin sudul Armeniei către Nakhicevan. În plus, dreptul la repatrierea refugiaților îi dă posibilitatea ca să câștige direct și restul regiunii, prin condițiile de stabilire pe teren a cetățenilor azeri, care se pot dovedi majoritari în viitor.

Turcia pierde o poziție importantă, câștigată anterior la nivel simbolic, prin negocierea bilaterală cu Rusia a declarației. Dar și capul de pod pentru a juca în liga mare, în aceste negocieri, respectiv revenirea în forță în Caucazul de sud cu forțe de menținere a păcii sau în centrul de comandă de observare a situației de pe teren. E de înțeles nedumerirea implicită și absența oricărei referiri la conflictul din Nagorno-Karabakh în discursurile oficiale turce, care par să fi amuțit complet pe acest subiect după anunțul anterior despre negocierile cu Rusia pe Nagorno-Karabakh.

Nemulțumirile Turciei, furia Azerbaidjanului, umilința Armeniei, absența SUA, UE, Franței, Formatului Minsk

Între lucrurile pe care nu le prevede acordul/declarație se află multe elemente ce pot constitui obișnuitele păcăleli, prevederi cu dublu sens, spații ambigue și deschise interpretărilor rău voitoare sau utilizabile ulterior ale Rusiei. Astfel, nu știm de unde se retrag trupele armenie și care trupe armenie – ale Armeniei însăși sau și combatanții din Nagorno- Karabakh cu tot armamentul lor? (vezi articolul 4).

Tot aici, apare a doua categorie(?) posibilă de trupe ruse, trupele de menținere a păcii – pe lângă cele de la coridorul Lachin, stabilite în detaliu, care însă riscă să rămână sine die (sau sunt subiectul prevederii cu reînnoirea mandatului la 5 ani?). Nu știm rolul lor deplin în interiorul enclavei armene, cum nu știm cine administrează regiunea rămasă, nici a cui e – revine Azerbaidjanului suveran? Are un statut special garantat de ruși (variantea Transnistria, Donbas și modelul Kozak)? Se autoguvernează cumva?

Aceste elemente sunt extrem de importante, pentru că ele sunt relevante în stabilirea locuitorilor Nagorno-Karabakhului rămas la etnicii armeni din Azerbaidjan de mâine: vor statua cine poate rămâne – ca locuitor al regiunii legitim – și cine trebuie să plece – militari, armeni veniți din Armenia însăși sau transplantați din Siria – și cine vine – refugiații azeri care trăiau în întreaga regiune, nu numai în regiunile înconjurătoare. La fel de importantă rămâne suveranitatea – azeră – și controlul efectiv – comunitatea armeană din Azerbaidjan. Sub ce formă, se integrează? Sau rămâne în continuare o formă de enclavă controlată/garantată de ruși?

Avem și multe alte puncte care lipsesc, mai ales în spațiul sancțiunilor/pedepselor. Și dacă armenii nu se retrag și nu eliberează zonele / districtele ocupate? Și dacă nu se retrag din Nagorno Karabakh? Și dacă intervine o nouă răbufnire a violențelor? Trupele ruse rămân pe teren între tabere, cu riscul major de a fi lovite, la rigoare. În același timp, pentru Armenia poate fi o revelație deplină situația curentă, în care realizează că Rusia lui Putin a vândut-o pentru a o pedepsi pentru orientarea sa pro-europeană și occidentală și că garanțiile rușilor nu sunt credibile și sunt elemente și pârgii ce se pot îndrepta împotriva Erevanului și independenței Armeniei.

Территориальные итоги соглашения о мире в Нагорном Карабахе

10 ноября

- Территории под контролем армянских сил
- Территории, находившиеся под контролем Азербайджана до 27 сентября
- Территории, перешедшие под контроль Азербайджана с 27 сентября
- Территории, которые Азербайджан получает по соглашению *
- Границы территории Нагорно-Карабахской республики по декларации независимости от 1991 года

* Армения передает Азербайджану до 15.11.2020 Кельбаджарский и до 01.12.2020 Лачинский район. До 20.11.2020 передает Агдамский район. Вдоль линии соприкосновения и вдоль Лачинского коридора вводятся российские миротворцы

** Армения должна обеспечить безопасность транспортного сообщения между западными районами Азербайджана и Нахичеванской Автономной Республикой

РБК составили карту изменений границ Нагорного Карабаха в соответствии с

© РБК, 2020

Pauza de întremare din războiul neterminat

Relevanța prezenței ruse în regiune, de dimensiuni și mai ales cu statute neclare până la urmă, este mai mare decât pentru cei doi combatanți – Azerbaidjan și Armenia – sau pentru Georgia vecină, aflată din nou între focuri, între această prezență rusă și cea de pe propriul teritoriu. Ea vizează și interesează și Turcia - lăsată afară din Caucaz (deși, contra unor pertractări și avantaje clare, poate ar putea fi cumva implicată, până la urmă, într-o formă pentru a limita costurile și presiunile ulterioare venite la Moscova din partea Ankarei). În orice caz, orice formulă de implicare leagă Turcia de Rusia și limitează acțiunile Ankarei în terțe spații, creând dependențe și interese greu de detașat aici.

Dar această prezență rusă influențează fundamental echilibrele strategice din Regiunea Extinsă a Mării Negre. Accentuează suspiciunea în legătură cu caracterul și resorturile relației complexe ruso-turce. Aduce o dimensiune militară rusă în mijlocul unei zone în apropierea frontierei cu Turcia. Ridică suspiciuni asupra perspectivei de implicare pentru puterile regionale din cadrul formatului Astana și asupra implicării Iranului în formatul regional de supervizare a păcii și de comandă. Și în primul rând creează o nouă bătaie de cap Occidentului, prin complicația și categoriile de prezență militară de aici.

Pe de altă parte, declarația nu este și nu are valoarea unui act juridic, nu aduce a acord de pace, nici măcar a armistițiu, deși pare o capitulare deplină a Armeniei însă în brațele Rusiei, nu în fața Azerbaidjanului cu care s-a bătut. Astfel, ea nu încheie războiul, ci doar pune o pauză cât să permită stabilirea unei poziții de avantaj strategic Rusiei și o pârghie de influență regională. Contestarea și debarcarea premierului armean Nikol Pashinyan, eventual înlocuirea sa cu un lider naționalist mai intransigent, riscă să reîmpingă regiunea la război.

Apoi, neacceptarea acordului de către etnicii armeni din Nagorno-Karabakh, în primul rând a statutului de cetățeni ai Azerbaidjanului, și înfrângerile suferite pe teren care pot relansa conflictului sunt o altă sursă posibilă de relansare a confruntării. Și chiar dacă nu există azi forța și resursele ca să o ia de la capăt, perspectiva revenirii asupra temei e evidentă, la următoarea iterație, după acumularea resurselor necesare. Armenia rămâne înfrântă și neîmpăcată cu situația, de aceea riscă să revină la conflict deschis, ca și Azerbaidjanul, nemulțumit că nu își vede reîntregit teritoriul pe deplin, dacă evoluțiile stagnează. Dar atunci, când violența va fi relansată, toate mișcările vor fi condiționate de Rusia și nicio soluție regională sau occidentală nu va mai fi la îndemână.